

ELi-Türgi avaldus, 18. märts 2016

Euroopa Ülemkogu liikmed kohtusid täna oma Türgi kolleegidega. See oli 2015. aasta novembrist alates kolmas kohtumine, mis oli pühendatud ELi ja Türgi suhete süvendamisele ning rändekriisi käsitlemisele.

Euroopa Ülemkogu liikmed avaldasid Türgi rahvale oma sügavaimat kaastunnet seoses pühapäeval Ankaras toimunud pommirünnakuga. Nad mõistsid kindlalt hukka sellel koletu teo ja kinnitasid, et toetavad jätkuvalt võitlust terrorismi vastu selle kõigis vormides.

Türgi ja Euroopa Liit kinnitasid veel kord, et on pühendunud 29. novembril 2015. aastal käivitatud ühise tegevuskava rakendamisele. Palju on juba saavutatud, sealhulgas on Türgi avanud oma tööturu ajutist kaitset saavatele süürlastele, kehtestatud on uued viisanõuded süürlaste ja muude riikide kodanike jaoks, Türgi rannikuvalve ja politsei on suurendanud julgeolekualaseid jõupingutusi ning tõhustatud on teabevahetust. Peale selle on Euroopa Liit alustanud kolme miljardi euro väljamaksmist Türgi pagulasrahastust konkreetsetele projektidele ning on tehtud edusamme viisanõude kaotamise küsimuses ja ühinemisläbirääkimistel, mille raames avati eelmise aasta detsembris 17. peatükk. 7. märtsil 2016. aastal nõustus Türgi lisaks aktsepteerima kõikide Türgist Kreekasse saabuvate ja rahvusvahelist kaitset mittevajavate migrantide kiiret tagasisaatmist ja oli nõus võtma tagasi kõik Türgi vetes kinni peetud ebaseaduslikud migrandid. Türgi ja EL leppisid samuti kokku, et kiirendatakse meetmete võtmist migrantide smugeldajate vastu, ning tervitasid NATO tegevuse alustamist Egeuse merel. Samas tunnistasid Türgi ja EL, et vaja on teha täiendavaid, kiireid ja sihikindlaid jõupingutusi.

Smugeldajate ärimudeli lõhkumiseks ja eesmärgiga anda migrantidele alternatiiv oma elu ohtu seadmisele, otsustasid EL ja Türgi täna lõpetada ebaseadusliku rände Türgist ELi. Selle eesmärgi saavutamiseks leppisid nad kokku järgmistes täiendavates tegevustes:

- 1) Kõik Türgist Kreeka saartele saabuvad uued ebaseaduslikud migrandid saadetakse alates 20. märtsist 2016 Türgisse tagasi. See toimub täielikus kooskõlas ELi ja rahvusvahelise õigusega, välistades seega igasuguse kollektiivse väljasaatmise. Kõiki migrante kaitstakse vastavalt asjakohastele rahvusvahelistele normidele ning seejuures järgitakse tagasi- ja väljasaatmise lubamatuse põhimõtet. See on ajutine ja erakorraline meede, mis on vajalik inimkannatuste lõpetamiseks ja avaliku korra taastamiseks. Kreeka saartele saabuvad migrandid registreeritakse nõuetekohaselt ja Kreeka ametiasutused vaatavad koostöös ÜRO Pagulaste Ülemvoliniku Ametiga (UNHCR) ükshaaval läbi kõik varjupaigataotlused vastavalt varjupaigamenetluste direktiivile. Migrandid, kes varjupaika ei taotle või kelle taotlus on nimetatud direktiivi kohaselt tunnistatud põhjendamatuks või vastuvõetamatuks, saadetakse tagasi Türgisse. Türgi ja Kreeka, keda abistavad ELi institutsioonid ja ametid, astuvad vajalikke samme ja sõlmivad kõik vajalikud kahepoolsed kokkulepped, sealhulgas Türgi ametnike viibimise kohta Kreeka saartel ning Kreeka ametnike viibimise kohta Türgis alates 20. märtsist 2016, et tagada teabevahetus ja seeläbi hõlbustada nimetatud kokkulepete sujuvat toimimist. Ebaseaduslike migrantide tagasisaatmise kulud kannab EL.
- 2) Iga Kreeka saartelt Türgisse tagasi saadetud süürlase kohta asustatakse üks süürlane Türgist ümber ELi, võttes arvesse ÜRO sätestatud haavatavuse kriteeriumeid. Komisjoni, ELi ametite ja teiste liikmesriikide ning UNHCRi toetusel luuakse mehhanism selle tagamiseks, et seda põhimõtet hakatakse rakendada alates päevast, mil alustatakse tagasisaatmist. Eesõigus antakse migrantidele, kes ei ole varem ebaseaduslikult ELi sisenenud või püüdnud seda teha. ELi poolel toimub selle mehhanismi kohane ümberasustamine eelkõige liikmesriikide poolt nõukogu 20. juuli 2015. aasta istungi raames kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate järeldustes võetud kohustuste alusel, mille kohaselt on ette nähtud 18 000 inimese ümberasustamine. Kõik edasised ümberasustamisvajadused kaetakse samalaadse vabatahtliku korra alusel, mis hõlmab veel kuni 54 000 isikut. Euroopa Ülemkogu liikmed tervitavad komisjoni kavatsust teha ettepanek 22. septembri 2015. aasta ümberpaigutamiseotsuse muutmiseks, et võimaldada selle korra kohaselt võetud ümberasustamiskohustuste maha arvamist nimetatud otsusega ette nähtud jaotamata ümberasustamiste arvust. Kui selle korra rakendamine ei tee lõppu ebaseaduslikule rändele ja tagasisaadetavate arv läheneb eespool nimetatud arvudele, vaadatakse see mehhanism läbi. Kui tagasisaadetavate arv peaks ületama eespool nimetatud arve, siis selle mehhanismi rakendamine peatatakse.
- 3) Türgi võtab kõik vajalikud meetmed, et hoida ära uute nii üle mere kui ka mööda maismaad Türgist ELi kulgevate ebaseadusliku rände marsruutide kujunemine, ning teeb sel eesmärgil koostööd naaberriikide ja samuti ELiga.

4) Kui ebaseaduslik piiriületamine Türgi ja ELi vahel on lõppemas või on vähemalt oluliselt ja püsivalt vähenenud, hakatakse rakendada vabatahtliku humanitaarsetel põhjustel vastuvõtmise kava. ELi liikmesriigid annavad vabatahtlikkuse alusel panuse selle kava rakendamisse.

5) Viisanõude kaotamise tegevuskava rakendamist kiirendatakse kõigi osalevate liikmesriikide puhul, et kaotada Türgi kodanikele kehtivad viisanõuded hiljemalt 2016. aasta juuni lõpuks, tingimusel et on järgitud kõiki kriteeriumeid. Selle saavutamiseks võtab Türgi seni täitmata nõuete täitmiseks vajalikud meetmed, et võimaldada komisjonil teha pärast nõutavat kriteeriumite põhjal läbiviidavat nõuete järgimise hindamist aprilli lõpuks vastav ettepanek, millele tuginedes saavad Euroopa Parlament ja nõukogu teha lõpliku otsuse.

6) EL kiirendab tihedas koostöös Türgiga veelgi Türgis asuvate pagulaste jaoks mõeldud rahastu alusel algselt eraldatud 3 miljardi euro väljamaksmist ning tagab Türgilt enne märtsi lõppu kiiresti saadava teabe põhjal kindlaks määratavate täiendavate projektide rahastamise ajutist kaitset saavate isikute jaoks. Nädala jooksul koostatakse ühiselt pagulaste jaoks ette nähtud konkreetsete projektide esimene nimekiri, eelkõige tervishoiu, hariduse, taristu, toidu ja muude elamiskulude valdkonnas, mida saab kiiresti rahastust rahastada. Kui hakkab kätte jõudma olukord, kus need vahendid on täiel määral ära kasutatud ning kui eespool nimetatud kohustused on täidetud, eraldab EL rahastu jaoks täiendavalt veel 3 miljardit eurot 2018. aasta lõpuni.

7) EL ja Türgi tervitasid tööd, mida praegu tehakse tolliliidu edasiarendamiseks.

8) EL ja Türgi kinnitasid taas oma võetud kohustust anda uut hoogu ühinemisprotsessile, nagu on märgitud nende 29. novembri 2015. aasta ühisavalduses. Nad tervitasid 17. peatüki avamist 14. detsembril 2015 ning otsustasid järgmise sammuna avada 33. peatüki Madalmaade eesistumise ajal. Nad tervitasid seda, et komisjon esitab aprillis sel eesmärgil ettepaneku. Muude peatükkide avamiseks jätkatakse ettevalmistusi kiirendatud tempos, ilma et see piiraks liikmesriikide seisukohti kooskõlas olemasolevate eeskirjadega.

9) EL ja tema liikmesriigid teevad Türgiga koostööd kõigis ühistes ettevõtmistes, mida tehakse selleks, et parandada humanitaarolukorda Süürias, eelkõige teatavates Türgi piiri lähedal olevates piirkondades, mis võimaldaks kohalikel elanikel ja pagulastel elada aladel, mis on turvalisemad.

Kõigi nende elementidega tehakse tööd samaaegselt ja neid jälgitakse ühiselt iga kuu.

EL ja Türgi otsustasid kohtuda vajaduse korral uuesti vastavalt 29. novembril 2015 tehtud ühisavaldusele.

Press office - General Secretariat of the Council

Rue de la Loi 175 - B-1048 BRUSSELS - Tel.: +32 (0)2 281 6319

press@consilium.europa.eu - www.consilium.europa.eu/press